

της μεταφράσεώς σας της «Αλκήστιδος» ἐγράφησαν εἰς τὰ ὅποια ἀνέμιξαν καὶ τὸ ὄνομά μου, ὅτι εἶμαι μεταφραστὴς τοῦ ἔργου.

Διὰ τὴν εἶμαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ ὅταν συνελάβετε εἰς τὸν νοῦν σας τὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου τούτου, μοῦ ἀνεθέσατε, ἐπειδὴ ἐβίαζεν ὁ χρόνος, νὰ σὰς βοηθήσω μεταφράζων μικρὸ μέρος. Τοῦτο καὶ ἐπραξα. Σεῖς δὲ μεταβάλατε κατόπιν αὐτό, ὥστε ἐξ ὧν τούτων καταδεικνύεται, ὅτι ἐγὼ οὐδέποτε ἐφιλοδόκησα ἐπὶ τῆς ἐντελῶς ἰδικῆς σας μεταφράσεως.

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως κτλ.
ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ἀριθ. 3.

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

(Ἀπὸ τῆς «Ἑστίας» τῆς 6 Σεπτεμβρίου)

Φίλε κ. Διευθυντὰ τῆς «Ἑστίας».

Ἀργά, σήμερον μόλις, περιήλθαν εἰς γνῶσιν μου δύο ἐπίσημα ἔγγραφα ἐπὶ τοῦ διπλωματικοῦ ἐπεισοδίου τῆς «Αλκήστιδος», μὴ δὲ δὴλ. δῆλως τῆς «Ν. Σκηνῆς» μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ καλοῦ μου φίλου κ. Σπ. Μαρκέλλου καὶ μὴ ἐπιστολὴ τοῦ ἀγαπητοῦ μου συνεργάτου κ. Πίλιν Βουτιεριδῆ.

Τὰ δύο αὐτὰ ἔγγραφα, πᾶς τόμολογῶ, πᾶς με κατὰ πλῆξιν μου μεγάλῃν τὰ ἐδιάβασα. Ὁ κ. Μαρκέλλος με ἀποκαλεῖ λιβελλογράφον καὶ ὁ κ. Βουτιεριδῆς ἐμολογεῖ πᾶς ὅτι μετάφρασις τῆς «Αλκήστιδος» ἔγινεν ἀπὸ τὸν κ. Χρηστομάνον, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τοῦ τέλους.

Ἄν θέλετε τώρα, ἀκούσατε καὶ τὴν ἰδικήν μου ἀπολογία. Μὰ νύκτα—βλέπετε τὸ ζήτημα παίρνει κάποιον ρομαντικὸν χρῶμα—καλοκαιρινή, πᾶνε δύο τρεῖς μῆνες ἀπὸ τότε, ὁ κ. Πίλιν Βουτιεριδῆς μπροστὰ τὸν κ. Λέοντα, ἐπινεύοντα καὶ ἐπιβεβαι- ούντα τοὺς λόγους του, μοῦ ἐμολόγησε πᾶς αὐτὸς ἔκαμε τὴν μετάφρασιν ἐλοκλήρου τοῦ ἔργου, καὶ ὁ κ. Χρηστομάνος μόνον δύο τρία χορικά ἐπρό- φθατε ἢ ἠθέλησε νὰ μεταφράσῃ. Πρὸ δέκα δὲ ἀ- κήμη ἡμερῶν ὁ κ. Ν. Ποριώτης—νύκτα πάλιν—στὸ ζυθοπωλεῖον Ζαχαράτου, στὸ Σύνταγμα, μπρο- στὰ τὸν κ. Μιλ. Ἀγαθόνικον, πρωτοδικὴν καὶ Ἀπ. Μεταχρυσόν, φιλόλογον, ἀνεγνώρισε πᾶς ὅτι μετάφρασις δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὸν κ. Χρηστομάνον, ἀλλ' ἀπὸ τὸν κ. Βουτιεριδῆν καὶ αὐτὸν τὸν κ. Ποριώτην δὴλ.), ἀπὸ ὁ κ. Χρηστομάνος ἦτο ἀδύ- νατον νὰ τὴν ἀκμή, ἀπλούστατα, διότι δὲν γνωρί- ζει τὴν Ἀθηναίαν καὶ γλῶσσά. Μὰς εἶπε μάλιστα

καὶ αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικώτατον ὁ κ. Ποριώτης ἔνα βράδυ συζητοῦσε μαζί με τὸν κ. Χρηστομάνον γιὰ κάποια φράσι τοῦ πρωτοτύπου. Ὁ κ. Ποριώ- της ἐπέμεινε πᾶς ἔτσι πρέπει νὰ ποδοθῇ. Ὁ κ. Χρηστομάνος ὑποστήριξε τὸ ἀντίθετον, κατὰ τὴν συνήθειάν τους:

— Μὰ δὲν τὸ λένε ἔτσι στὸ σπίτι μας! Φο- νάζει ὁ κ. Χρηστομάνος.

— Μὰ στὸ σπίτι σας δὲν μιλάτε Γερμανικά! Μιλάτε Γερμανικά! παρατηρεῖ ὁ κ. Ποριώτης.

Ὅλ' αὐτὰ μέκωναν νὰ πιστέψω πᾶς πραγμα- τικῶς ἡ μετάφρασις δὲν ἔγινεν ἀπὸ τὸν κ. Χρηστο- μάνον. Γι' αὐτὸ δὲ καὶ τὸ ἔγραψα στὸ «Νοῦμα». Ἐπειτα ἦταν καὶ τῆλο ποῦ ἐνίσχυσε τὴν πίστι μου. Ὁ κ. Βουτιεριδῆς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ, ὡς πει- στῆριον, μὴ θαυμασιὰ μετάφρασις τοῦ «Τίμωνος» τοῦ Λουκιανοῦ στὴν δημοτικὴ. Κι' ὁ κ. Ποριώτης πολλὰς φορὰς μετάφρασε ἕνα διηγήματα, μ' ἐπι- τυχία μοναδική, στὴν ἰδίαν γλῶσσά. Ὁ κ. Χρη- στομάνος ὅμως ποιά ἄλλη ἐργασία ἔχει νὰ μὰς δεῖξῃ καὶ νὰ μὰς πείσῃ πᾶς κριτικῶς καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς «Αλκήστιδος»;

Ἀθήνα, 4 Σεπτεμβρίου 1903

Με ἀγαπᾷ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθυντὴς τοῦ «Νοῦμα»

ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τίς δύο αὐτὰς λέξεις χιλιάδες καὶ χιλιάδες φο- ρὰς θὰν τίς κοπανίσουμε στὰ ὀδόντῃνα μέσα χρό- νια ποῦ ἀνεξάρτητη ἡ κυλοβή μας αὐτὴ Ἑλλάδα ὑπάρχει, ὅμως ἡ παμμερσία μας—ὅπως τόσο ἐπι- τυχημένα ἐτιτλοφόρησε ἐν' ἀπὸ τὰ θαυμάσια ἄρθρα τῆς τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἡ «Ἀκρόπολις»—δὲν ἄφησε καὶ νὰ βροῦμε ἀληθινὰ ποῦ σῶμα ταιριάζει στὶς λέξεις αὐτὰς ἢ καὶ ἂν ἐσχεδιάστηκε καμιά φορὰ τὸ σῶμα αὐτὸ ἀπὸ σπάνιους πατριῶτες με καρδιά καὶ μὲ μυαλό, δὲν τᾶφθηκε καὶ νὰ σαρκοθῇ. Μὰ κατὰρ θαρρεῖς μὰς κυνηγοῦσε καὶ μὰς κυνη- γάει, ποτὲς νὰ μὴν ἔχουμε τοῦ Προμηθέα τὴ γνῶσιν, παρὰ τοῦ Ἑπιμηθέα πάντα, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν κάνουμε, νᾶνε κολοβό, στραβό καὶ ἐπιζήμιον πολ-

λὲς φορὰς, σὰν ποῦ θᾶνε φυσικὰ τῆς τελευταίας στιγμῆς τὰ σπασμωδικὰ αὐτοσχεδιάσματα.

..

Ἀπὸ δημιουργήθηκε ἡ ἐλευθερία αὐτὴ γωνία ποῦς εἶταν ὁ σκοπὸς τῆς; Ὅχι ἄλλος βέβαια παρὰ πρῶτα νὰ δώσῃ τὸ χέρι τῆς, γιὰ νὰ ἐλευθε- ρωθοῦν ὅσες ἄλλες ἐλληνικὲς χώρες ἔμεναν στὴ σκλαβιά, ὥστερεν ἕνα σῶμα μαζί μ' αὐτὲς νὰ πάρῃ τὸ δρόμο ποῦ πρέπει ν' ἀκολουθοῦν τὰ ἐλευθερά ἔθνη. Καὶ πᾶς θᾶφτανε στὸ τέλος αὐτό; Εἶναι φανερό πᾶς με πολέμικὴ ἐνέργεια ἀπ' τὴν μιά, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη, πρὸ πάντων μετὰ τὴν εἰρηνικὴ ἐργα- σία ποῦ θᾶκαμε ἀπλώνοντας τὰ προστατευτικὰ χέρια τῆς ἐπάνω στοὺς δούλους καὶ δειχνοτάτους τοῦ δρόμο γιὰ τὴν ἐλευθερίαν. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως τὸ πρῶτο δὲν εἶταν ἀρκετὸ νὰ δημιουργηθῇ στρατός, χρειάζοντοσαν ἐξὸν αὐτοῦ καὶ σύμμαχοι καὶ φίλοι δυνατοί, μάλιστα ὥστερ' ἀπὸ τὴν ριζικὴν μεταβολὴ ποῦ εἶχε γίνῃ στοὺς στρατιωτικὸς τρόπους. Ἐ- πίσης γιὰ νὰ γίνῃ τὸ δεύτερο, δὲν ἔφτανε νὰ τὸ θέλουμ' ἡμεῖς, μόν' ἔπρεπε νὰ φωνάζουν καὶ οἱ φίλοι γιὰ μᾶς. Οἱ φίλοι λοιπὸν μὰς εἶταν καὶ μὰς εἶναι—ἀπαραίτητοι, ὅπως καὶ ἂν θέλαμε νὰ ἐνεργή- σουμε, μετὰ τὸ καλὸ ἢ μετὰ τὸ σπᾶν. Κ' οἱ φίλοι αὐ- τοὶ δὲ θᾶταν βέβαια ἄλλοι ὅπῃ ἀκείνους ποῦ μὰς βοήθησαν νὰ μισολευτερωθοῦμε, φίλοι με ἀντιζη- λίες ἀναμεταξύ τους, με ἰδιαιτέρως συμφέροντα, με σχέδια πανσλαβιστικὰ καὶ δὲν ξέρω καὶ ποιά ἄλλα. Ὅ,τι καὶ ἂν εἶταν, ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ τοὺς ἔχουμε φίλους, καὶ γιὰ τοὺς ἰδιαιτέρους σκοποὺς των ἃς εἴχαμε τὸ νοῦ μας. Ὅποια καὶ ἂν εἶταν τοῦ καθενὸς τὰ σχέδια, ἔπρεπε ἡ ἐλληνικὴ εὐφυΐα, ἐξουδετερόνοντας αὐτὰ, νὰ χῇ τὴν φίλιαν τοῦ γιὰ τὸ δικὸν καὶ μόνον συμφέρον. Δὲ μπορούσε; τότε θὰ πῇ πᾶς δὲν ἀξίζει αὐτὴ ἡ εὐφυΐα οὔτε ἴσα μετὰ τὴν Βουλγάρικη, ποῦ αὐτὸ τὸ παιγνίδι παί- ζει καὶρὸ τώρα. Κ' ἔτσι δὲν εἶταν εὐθὺς ἀπ' τὴν ἀρχὴ φανερό, ποιά πολιτικὴ ταίριαζε νὰκολουθήσῃ ἡ ἐλευθερία Ἑλλάδα; Πολιτικὴ ποῦ τῆς ὑπαγόρευε ἡ θέσις τῆς, ὁ τρόπος τῆς δημιουργίας τῆς; Μ' ἴ- λους τοὺς τριδύλους τῆς μπορούσαμε καὶ ἔπρεπε νὰ- κολουήτομ' αὐτὴ τὴν πολιτικὴ ἀπαρασλεύτως πολιτικὴ ἀνεξάρτητη καὶ φρόνιμη, ποῦ θὰ μὰς ἔκανε νὰ προχωροῦμε στὸ σκοπὸν μας δίχως νὰ δε- νοῦμαστε στὴν οὐρὰ τοῦ κάθε ἰσχυροῦ, καὶ καὶ δί- χως νὰ τὸν κάνομ' ἐχθρὸ θέλοντας νὰ τὸν πολε- μάμε με φωνὰς καὶ κοῦφια λόγια. Πάντα στο σκοπὸ

ΦΙΛΑΡΧΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ 4

ΑΛΦΕ. ΠΑΝΤΑΖΗ

ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

B.

«Γ' ἔρχονται σφαλμέναις ἰδέαις τὴν κοινω- νία, ὑπάρχουν πρὸς τὴν τόσο βαθειὰ βιωμέ- ναις στὰ μυκὰ ὡς καὶ τῶν πλέον νοσημόνων ἀνθρώπων, ὅπου ὡς καὶ ὅταν ἤθελε δυνάμει τι- νὰς νὰ τοὺς δείξῃ τόσο φανερά, ὥστε εἶναι τὸ δύο καὶ δύο κάνουν τέσσαρα τὴν ἀπάτη, δὲν ἤθελε κατορθώσι μῆτε με αὐτὸ νὰ τοὺς πείθῃ.

Νικόλαος Κονεμένος. Ἠ Οἰκογένεια.

Στὸ δρόμο, πηγαίνοντας μετὰ τὸ φίλον μου πρὸς τὸ ξε- νοδοχεῖο, συναντήσαμε καὶ ἕνα ἄλλον ἀπ' τοὺς δικούς μας.

Τὸν τύχαμε ἴσα-ἴσα μπροστὰ στὸ Πανεπιστήμιο, τὸ φλογερὸ καμίνι, καθὼς τότε κάποιος συχωρεμένος, τὸ «Πολυῖδμον(1) καὶ πολυκάθεδρον(2) ἡμῶν Πανεπιστήμιον ὅπως τὸ λέει ὁ κ. Κ. Ράδος. (Κ. Ράδος. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀγών. Τελευταία φύσις τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν ζητήματος.) Ὁ φίλος μας ἔφευγε ἐκείνη τὴν ὥρα ἀπὸ τὴν ἐξετάσει ἐνὸς πατριῶτη του, καὶ εἶταν ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ἐκδοτικὴν ἀπαντήσιν τοῦ «δόντος τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις εὐέλπιδος νέου καὶ ἐπιστάσαντος τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν κ. κ. κα- θηγητῶν».

Σὲ λίγο φτάσαμε στὸ ξενοδοχεῖο μας, καὶ καθίσαμε κοντὰ σὲ κάτ' ἄλλους γνωστούς μας. Ἦνας ἀπ' αὐτοὺς βαστοῦσε στὸ χέρι ἕνα βιβλιαράκι τοῦ μακαρίτη τοῦ Καμ- πύση: «Στὰ Σύγνεφα». Φαίνεται πᾶς, πρὶν πᾶμε μεῖς, γίνθηκε καὶ λόγος γιὰ τὸ βιβλιαράκι τοῦ Καμπύση, γιὰτὶ μόλις καθίσαμε, μοῦ κάνει ἕνας ἀπ' αὐτοὺς:

— Σοῦ βρήκαμε ἕνα καινούργιον βιβλίο μαλλιαρό- ἔλα νὰ μὰς τὸ ἐξηγήσης.

— Δὲ μοῦ λές τί θὰ πῇ «Κέλνερης»; μοῦ λέει ἕνας ἄλλος.

— Στάσου! ἀνακαθεῖται τί θὰ πῇ; λέει ἕνας τρίτος.

— Νὰ μοῦ πῇ τί θὰ πῇ «ἐπεταροῦδι»; μοῦ κάνει ἄλλος πάλι, τέταρτος.

Σὲ βροχὴ μούρχουνταν οἱ ἐρωτήσεις των. Κατάλαβα

πᾶς εἶχαν ὁ καθὼς ἕνα γιὰ συζήτηση, καὶ πᾶς εἶταν συμφωνημένοι νὰ με βοηθοῦν. Περιέβαιναν νὰ τοὺς πῶ, φαίνεται, πᾶς δὲν ἔχει καὶ νὰ μοῦ ριχτοῦν ἢ νὰ κάμω πᾶς τίλω νὰ τοὺς πῶ ἐκεῖνα ποῦ μοῦ ρωτοῦσαν, καὶ νὰ προσπειθοῦν πᾶς δὲν καταλαβαίνον. Ἐνῶ ἤξερα πᾶς γινώριζαν πολὺ καλὰ ἐκεῖνο ποῦ μοῦ ρωτοῦσαν. Ἐνῶ ἤ- ξερα πᾶς ἐκεῖνος ποῦ μοῦ ρωτοῦσε τί θὰ πῇ «κέλνερης», εἶπε κάμει τρία χρόνια στὴ Γερμανία, καὶ ἤξερε ὅρατα τὰ γερμανικά. Ὅσο καὶ ἂν προσπαθοῦσαν νὰ με κουρντί- σουν, δὲν τὸ καταφέρνανε.

Πῆρα τὸ βιβλιαράκι καὶ, γιὰ καθὲ ἄλλη ἀπάντησι, τοὺς εἰδείξα τρεῖς στίχους:

Μανιχίζουν πάλι τὰ θερά

καὶ με περικυκλώνουν...

με ζώνουν!...

καὶ παραγγεῖλα ξυέσωσ νὰ μοῦ φέρουν νὰ τᾶω.

Οἱ κύριοι κατάλαβαν πᾶς τοὺς ἐνοήσεις, καὶ σταμά- τησαν. Ὁ φίλος ὅμως ποῦχαμε συναντήσῃ ὅξω ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, μεπερνεύτηκε στὴ συζήτηση μ' ἕνα ἄλ- λον ποῦ καθοῦνταν πλᾶϊ του. Τοῦλεγε ὁ φίλος μας γιὰ τὸν Καμπύση καὶ γιὰ τὰ βιβλία του, με ἐκεῖνος τοῦ κά- κου δὲν ἤθελε νὰ καταλάβῃ τίποτα. Ἐβόσκε πᾶς ἡ ἐννοια μπορεῖ νᾶναι σωτὴ καὶ καλὴ, μετὰ τὰ λόγια εἶναι ἱσχυρὰ καὶ βρώμικα. Φαίνεται πᾶς τὰ λόγια τοῦ φαί- νουνταν βρώμικα, γιὰτὶ εἶταν ἡπλά, καὶ λερώνουνταν

μας με τὸ μέσο τῆς φιλίας ἢ συμμάχιας τους εἴτε πολεμικῶς ἐνεργώντας εἴτε εἰρηνικῶς, με τὸ σκόρπισμα ἀνάμεσα στοὺς δούλους ἀδερφοῦς μας τῶν ἰδεῶν μας, τῶν γραμμάτων μας, τῆς τέχνης μας, τῆς ἐπιστήμης μας, με τὸ κήρυγμα τῆς λευτεριᾶς καὶ τῆς ζωῆς.

Τί λέγετε ἔτις ἀντὶς αὐτὰ; Ποτε τρωγόμε-
σταν ἀναμεταξύ μας καὶ σκιστόναμε τὸν εὐεργέτη
μας. Ποτε ἀκούσαμε τίς φλογερὲς πεζότητες καὶ
κουταχόρες τοῦ Ἀλ. Σούτρου. Ποτε μαλώνουμε γιὰ
μεταφράσεις, χάνοντες πρὸ τοῦ ὕψους τῆς φαρφα-
ταρίας Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Καὶ μὴν ἐ-
χοντας καιρὸ, ὥστε μῆτε καὶ νὰ ἐλάττωμε, νὰ με-
λετήσουμε σοβαρὰ ποιὸς δρόμος μᾶς περνοῦσε γιὰ
νὰ προσκόψουμε καὶ νὰ πικρακταθῶμε τελειωτικὰ,
προχωροῦσαμε με τὸν χέρι κρατώντας τοῦ Πολυ-
ταίρου τίς ἀκροατικὰς καὶ με τὰ ἄλλα συναξάρια.
Ἔσπερα ζήλωσαμε σιγὰ σιγὰ καὶ δόξα Ροβεσπιέ-
ρων καὶ διώξαμε βασιλικὰς καὶ κἀναμε καὶ Συν-
τάγματα καὶ θάγματα. Πάρα ὕστερα καὶ μαρμα-
ρένιας Ἀκαδημίας γιὰ τίς κουκουδιάς. Γιατί
ὄχι, μὴ πού βρήκα ἕνα κουτό Σίνα; νὰ κούρ-
τὸν κὺρ Ἀλέκο τὸ Ραγκαβῆ με τὴ συντροφιά του—
δὲν εἶν' ἐπὶ θέρῳ;—, πού φιλοδοξοῦσε φαίνεται
νὰ γίνῃ καὶ Ἀκαδημαϊκός; Καὶ πάντα ἀμυχαλοὶ καὶ
Ταρταρίνοι καὶ Δόν Κιχώτοι καὶ ὅ,τι ἄλλο θέτε.
Ζεδομαστὰν πότε στοῦ ἐνὸς μεγάλου τὸ ἔρμα καὶ
πότε στοῦ ἄλλου, καὶ ξεραντόναμε με τίς κα-
ραμέλλας πού μᾶς ἐρίχναν, καὶ ἄλλοτε θυμόνοντες
βγάζαμε φωτιὰς καὶ λαύρας ἀπὸ λόγια καὶ ποτὲς
δὲν ἐνεργήσαμε πρόνοια στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης,
ὅπως μῆτε σὲ καιρὸ πολέμου, παρὰ κλίνουμε ταῦτ'
μὴ ἐδῶ καὶ μὴ ἐκεῖ, πότε σὲ ἄνοησιες καὶ πότε
σὲ ψεύτικες συμβουλές, ὅπως στὰ 78, σιὴ λαμ-
πρὰ ἐκείνη, εὐκαιρία, πού μᾶς προσκάλεσαν νὰ πά-
ρουμε μέρος ἀπ' τὴν κληρονομία μας, καὶ πού οἱ
φίλοι μας διττικοὶ Εὐρωπαῖοι δὲ μᾶς ἄφησαν νὰ
τὴν ἐκμεταλλευθῶμε σὰν πού ἐπρεπε. Καὶ στρατὸ
κ' ἐτοιμασία καμμιὰ δὲν κάναμε ποτέ; μας. Ἔτσι
μ' αὐτὴ τὴν κακομοιρὴ πέρασαν τὰ ὀγδόντα χρό-
νια καὶ καταντήσαμε καὶ στὴν πολιτικὴ ἐδῶ πού
καταντήσαμε. Δὲν εἶν' ἄραγε καιρὸς νὰ περισώ-
σουμε ὅ,τι μᾶς μένει—καὶ μᾶς μένουν πολλὰ, σχε-
δὸν ἡμέρη τὰ συμφέροντα πού εἴχαμε νὰ ὑποστη-
ρίξουμε—βάζοντας μυαλὸ ἐπὶ τέλους; Πῶς δὲν εἶναι
καιρὸς;

με τὴν καθημερινὴ μεταχείριστι, στὸ στόμα τοῦ λαοῦ.
Ἦθελε ὁ βέλτιστος λογικὴ γραμμένη μονίχα σὲ καθαρ-
τωμένον βιβλίον, σὰν τὰ: δάπτω, ναυμός, θαιύπνι-
μος, ὑδαλῆς κ. ἔ., πού ἐλπίζει κάποιος νὰ γίνουν ἀλέ-
ξεις συνήθειαι ἐν τῇ τῇ λογογραφίᾳ καὶ τῇ ποιήσει; (Δ.
Ἀναστασοπούλου. Ὁ Κλέων Ραγκαβῆς) ἢ μπορεῖ νὰ θέλει
λέξεις λαμπικισμέναι καὶ φιλτραρισμέναι ὅχι, παρασμέ-
νες ἀπὸ τὸ σθαλάκιον τοῦ Κόντου διηλιττήριον (Κ.
Ραῖου. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ κτλ.). Σκέπτικα νὰ πῶ τοῦ κ.
Καβαρολογῆ νὰ διαβάσῃ τοῦ Πολυλῆ τὴ «Φιλολογικὴ μας
γλώσσα», νὰ διαβάσῃ ἐπὶ τέλους κατὰ μὴ θυμῶν καὶ τὰ
λόγια τοῦ Κονεμένου, καὶ δὲ μίλησιν. Τὸν ἔριτα νὰ λέγῃ
ἕνα σωρὸ βρασιές γιὰ τοὺς ἀμολιάρχους, καὶ νὰ τοὺς
φέλῃ, ὅσα θέλει ἢ σκούπα, ὅσα μπορεῖ νὰ πῇ ἕνας
σοφιστὴς καὶ σπουδαῖος καθαρὸς ὀρθολογιστής.

Ἡ κ. καβαρολογῆ εἶταν πρῶτος ἄνθρωπος. Τῇ
γνώμῃ του ἤθελε νὰ τὴν περᾷται γι' αἰῶνα μαθημα-
τικὸ. Ἄν τοῦλεγε π. χ. πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη τοῦ
τάδε μεγάλου φιλόσοφου, πῶς εἶται λέει ὁ τάδε μεγάλος
συγγραφέας, εἶταν ἄξιος νὰ σοῦ πῇ, πῶς αὐτοὶ δὲν ξέρουν
τί λέει, ἢ, τὸ κἄτω-κἄτω, πῶς ἐστὶ δὲν καταλαβαίνει
τί λέει. Καὶ τοῦλεγε: «Μπορεῖ νὰ τὸ λέγῃ αὐτὸ ὅποιος
θέλει, μὰ δὲν εἶναι σωστὸν ἢ: «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸ
λέει αὐτὸ ὁ τάδε κατὰ ἄλλο ὅθι λέει, καὶ δὲν τὸ κατὰ
λαβεῖ». Αὐτὲς εἶταν οἱ πρὸ πρόχειρές του ἀπαντήσεις.

Καιρὸς εἶναι—κρίσιμος, βέβαια—, μὰ πρέπει
νὰ καταλάβουμε, πῶς μόνο με τὰ φιλοσοφικὰ καὶ
ἀρχαῖα οἱ Τούρκοι δὲν ἀλλάζουν τὸ φυσικὸ τους, γιὰ
νὰ ἐνεργήσουν σύμφωνα με τοὺς πόθους μας, καὶ
παράδειγμα τὸ Κρούσοβο. Συμπραξὴ ναί, μὰ σύμ-
πραξὴ δίχως οὔτε μιστὴ στιγμὴ νὰ ξεχνᾷ τὴ Ἑλ-
λάδα πῶς ἔχει γραμμένη στὴ σημαία της τὴ λέξη
«λευτεριά» καὶ δίχως νᾶχῃ δεμένη τὰ χέρια. Σύμ-
πραξὴ, μὰ καὶ τὸ πούγγι μας ἀνοιχτὸ γιὰ βοήθειαν,
ὄχι ἀνοιχτὸς μονίχα οἱ στήλες τῶν ἐφημερίδων,
πού κ' αὐτὲς παύονται θέσθι ἔχουν γιὰ τίς ἀγριο-
φωνίες τῶν διαδηλωτῶν τοῦ Μερκούρη καὶ τῶν
συναδέλφων του. Κι' ἀκόμη συμπραξὴ γιὰ τὸ διώ-
ξιμο τῶν ληστῶν καὶ τῶν κακούργων ἀπ' τὴ μέση,
μὰ καὶ γιὰ τὴν καλλιτέρευση—πραγματικὴ καὶ ὄχι
στὸ χαρτί, ἀλλὰ-τούρκα—τῆς τύχης τῶν σκλαβω-
μένων. Ἀλλίως κανένα, κανένα κέρδος δὲν ἔχουμε,
παρὰ ζημιὰ μόνον ἄλλίως δὲν κάνει τίποτε ἄλλο ἢ
Ἑλλάδα παρὰ νὰ σκοτώνῃ τὴν ἱστορίαν της, νὰ
τοκτονῇ καὶ νὰ χαντακόνετ' ἄλλίως θάχουν πρὸς
δικαίω ἐκεῖνοι πού χαοκταρίζουν ὡς τερατώδη τὴ
συμπραξὴ αὐτῇ. Καλὰ πρέπει νὰν τὸ νοιώσουμε
αὐτὸ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἀκόμη χρειάζεται. Καὶ βέβαια
νὰν τὸ νοιώσουμε ὄχι γιὰ νὰ χυζέψουμε ὕστερα,
παρὰ γιὰ νὰ κουνηθῶμε, νὰ κουνηθῶμε ἐπὶ τέλους,
ἂν δὲν εἴμαστε ὀλόκληρα πτώματα! Βιάζεται γὰρ
ἡ Βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν καὶ βιυσταὶ ἀρπύ-
ζουσιν αὐτήν!

ΚΑΠΟΙΟΣ

(ALBERT SAMAIN)

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Ἦσ' ὁ φέρεις ὅπως σὴν ποδιά σου
Κι' ὅμως σὴν τόση σου τὴ θλίψη
Δὲ στάλαξες τὰ δάκρυά σου.

Καὶ μαρμάρωτο ἐστὶ κούβει
Καὶ καὶ ἀρχαῖο σου μένει
Κι' εἶσαι σὰ μὴ μοιρολογίτρα
Σὲ σαρκωτάτο σκαλισμένη.

Καὶ σὰν ἀπομεινῶρι ἀρχαῖο
Ὅνειρο κάποιου ξεχασμένο
Μὲ σὴν καρδίᾳ σου πάντα ἀφίνει
τὸ δάκρυ σου κρυσταλωμένο

Εἶσαι θλιμμένη μυροφόρα,
Μὰ ξέρω δάκρυα τῶν ματιῶν σου
Μὴ τραχηλιὰ μαργαριτάρια
Γύρω, γύρω στὸ λαιμό σου.

Μετῶρ. ΑΠ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ

ΠΑΡΑΤΡΑΦΑΚΙΑ

Χάρτινα πούρα. Ναί, χάρτινα. Τὰ κατὰκαυζοῦνε
στὴ Νέα Ὑόρκη. Παίρνουνε στουπόχαρτο, τὸ βουτοῦνε
σὲ αἶδος καπνοζοῦμι, τὸ σταγώνουν, τὸ ζουλίγουν, τὸ
κόβουνε σὲ φύλλα, τὸ τυλίγουν, κ' ἐγίνε τὸ πούρο. Τὰ
ἐπαινοῦν πολὺ.

Ἡ οὐσία σου Κάρλωφ φρονεῖ πῶς ὁ κακούργος
φαίνεται ἀπὸ τὸ χροῖμα τῶν ματιῶν του. Π. χ. ὁ φονεὺς
ἢ ὁ κλέφτης ἔχει κασταὰ μάτια πρὸς τὸ σκοτεινὸ. Ὁ
τυχοδιώκτης ἢ ὁ ἀγύρτης ἀνοίγεται γαλινὰ μάτια, καὶ
καθεξῆς. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος κατὰ τὸν Κάρλωφ πρέπει
νᾶχῃ ἢ βαθιὰ γαλινὰ ἢ γοῖζα μάτια!

Οἱ Γερμανικὲς ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες τῶρα ἀπὸ
λογῆς τρόπου πού νοθεύονται τὰ πούρια στὴν πα-
τρίδα τοῦ Νίτσι. Ὁ ἱστακὸς τοῦ τενακὲ γίνεται ἀπὸ κα-
λοθεωμένο χταπόδι καὶ καθούρου. Οἱ πούρες, ἀπὸ μαῦρο
ἐλάστικο φιλοκομμένο, ἀπὸ μετῶν, ἀπὸ μαλακωμένο πε-
τῆ, ἢ κ' ἀπὸ καρβουνισμέναις πατάταις με λίγο «αἰθέρα»
μέσα. Γοῖθουν τὰ μπαγιέτα φάρια με «βαζιλίνα» ἀ-
λείβουν τὰ τῆραχνά τους καὶ με λίγο αἶμα, κ' ἡμέτως
γίνονται φορέσκα φάρια. Ὡραῖος πελτέ; πουλιέται καμω-
μένος ἀπὸ γογγύλια, τὸ πιπερὶ τῆραχέει; ἐτοιμο ἡλε-
σμένο κ' ὡς εἶναι κ' ἀπὸ λοκούκουττα. κ' ὁ καφὲς εἶναι
κάμποσο νόστιμος; ὅταν ἔχει ἀρκετὴ δόση ἀπὸ καμμένο
ξηρόσκα.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πουλόπουλε, τίς ἐστὶν ἡ ὀρθογραφία
τῆς λέξεως πλημμύρα ἢ καὶ πλῆμυρα;

ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲ θυμᾶμαι καλὰ, δάσκαλε.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς δὲν τὸ βρήκες, ὅρὲ μποῦρο, στὸ
Λεξικό;

ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν τὸ βρήκα, δάσκαλε, γιὰ
δὲν ἔξερα πῶς γράφεται.

Τί διαφέρει γυναῖκα πού συζητᾷ ἀπὸ ἄντρα πού συ-
ζητᾷ;

Ὁ ἄντρας τσιπώνει, μὰ δὲν παύεται ἢ γυνὴ καὶ παύ-
εται, μὰ δὲ τσιπώνει.

ΚΩΣΤΑΣ. Εἶμαι, φίλε μου, ἀπελπισμένος Δυὸ φορὲς
τῆς εἶπα νὰ με παντρευτῇ, καὶ τίς διό μ' ἀνῆλθε.

ΜΑΝΩΛΗΣ. Θὰ πεῖ λοιπὸν πῶς σὲ θέλει.

ΚΩΣΤΑΣ. Μὲ θέλει; Πῶς;

Μήπως ὁ Goldoni, ὁ περίφημος ἰταλὸς Ἀριστοφάνης
πρὸς τὸ λαὸ δὲν πῆγε, γιὰ νὰ μάθῃ τὴν ἀληθινὴν καλὴν
τὴ γλώσσα; Καὶ καθὼς τὸ λέει καὶ ὁ ἴδιος, (Carlo Gol-
doni: Memorie) δὲν πῆγε στὴν Τοσκᾶνα «per trattare
famigliarmente con i Fiorentini e i Senesi, testi vi-
venti della buona lingua italiana», γιὰ ν' ἀνακατευτῇ
με τὸ λαὸ, τὸ ζωντανὸ καίμενο τῆς καλῆς γλώσσας;
Αὐτὸ ποῦκανε ὁ Goldoni, ὁ κ. Καβαρολογῆς θὰ τῷ
ποῦ κακό, καὶ ὡς μὴ συμφωνοῦσε με τὸν Giovanni Mestica,
πού μᾶς τὸ ξαναλέει, χωρὶς νὰ θέλῃ, βέβαια, νὰ προ-
βάλῃ τὸ Goldoni. (Giov. Mestica. La politica nell'
opera letteraria di Vittorio Alfieri.). Καὶ γιὰ τὸ Dante
ἀκόμα μποροῦσε νὰ πῇ πῶς ἔκαμε ἄσκημα γράφοντας
στὴν ἀπλὴ γλώσσα τῆς ἐποχῆς του, στὴ ζωντανὴ γλώσσα
τῆς πατρίδας του, καὶ ὡς μὴ συμφωνοῦσε μ' ἕνα σωρὸ εὐ-
ρωπαϊκούς, ἀπὸ τὸ Βοσκᾶνιο ἀρχινώντας, καὶ φτίνοντας
ὡς στοὺς ἄλλους, τοὺς μεταγενέστερους καὶ τοὺς σημερι-
νοὺς, πού τελειωμὸ δὲν ἔχουν. Ἄν τοῦλεγε τοῦ κ. κα-
βαρολογῆ πῶς ὁ Ντάντες ἔχει γραμμένο κάποιον ἔργο, πού
τὸ λέει De Vulgari Eloquentia, θὰ τοῦλεγε πῶς ἔχει
λέθος, καὶ ἂν τοῦλεγε πῶς ὁ Σωλομός μᾶς ἔχει γραμμένο
κάποιον Διάλογον καὶ τοῦ ξηγοῦσε τίς ἰδέες τοῦ Σωλομοῦ,
θάρχιζε νὰ τοῦ λέγῃ τίς ἀνοησίες κάποιου ψευδοποιητῆ πού
πέθανε καὶ τὰ σοφὰ λόγια ἐνὸς σπουδαίου καὶ διαπρεποῦς
κυρίου.

(ἀκολουθεῖ)

Καὶ ὁ κ. καβαρολογῆς εἶχε δική του γνώμη γιὰ καθετί,
ὡς μὴν εἶχε διαβάσει καὶ κανένα ἄλλου γνώμη. Ἔλεγε
πῶς ἕνας πού θέλει νὰ γράφῃ κατὰ μὲ ἄξιαν, κανένα καλὸ
ποίημα ἢ κανέν ἄλλο ἔργο με σημασία, πρέπει νὰ μὴ
μεταχειρίζεται λέξεις συνειθισμέναι, πού νὰ τις ξέρει κ' ἔ-
ναι χωριάτικα. Ἔφρασε παράδειγμα τοὺς ἀρχαίους, πού,
καθὼς τῷθελε αὐτός, γράφταν ὑψηλὰ πράγματα εἰς ὑ-
ψηλὴν γλῶσσαν καὶ δημοῦργησαν(!) τὴν ἐλληνικὴν
γλῶσσαν, χωρὶς νὰ τρέχουν στὸ λαὸ. Τὸ ἴδιο, ἔλεγε, ἔκα-
ναν καὶ οἱ μετᾶ: σοφοὶ τῆς Εὐρώπης. Καὶ εἶταν φο-
βερὸ πρῶτα ν' ἀκούγῃ κανεὶς ἐκεῖνα πού ἔλεγε ὁ θαυ-
μάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, πού νόμιζε πῶς αὐτὸς τῷθερε ὅλα
καὶ πῶς οἱ ἄλλοι, πού δὲν ξέραν τίποτε, δὲν εἶχαν τὸ
δικαίωμα νᾶχουν ἄλλη γνώμη πρὸς τὴ δική του. Ὁλο-
ένα μᾶς ἔλεγε πῶς ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος προκαλοῦνται τίς
ιδέες του, πῶς τὸν ἐχτιμοῦν, πῶς τόνε σέβονται, πῶς δὲν
τοῦ ἀντιλένε. Δὲν τῷχε τίποτα. ἂν τῷθερε, νὰ μᾶς ἔλεγε
καὶ τὰ λόγια τοῦ Νέστορα:

Ἦδ' ἄρα ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοισιν ἤεπερ ἤμιν,
ἄνδράσιν ὁμίλησα, καὶ οὐποτε μ' οἶγ' ἀνέριζον.

Κι' ὅμως δὲ θὰ μιλοῦσε γιὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ γιὰ
τοὺς Εὐρωπαίους καθὼς μίλησε, ἂν ἔξερε πῶς ὁ Πλάτων
ἐφρασε σὲ γλῶσσαν ἀπλή, ἀπὸ ἀπὸ τὸ λαὸ ἔμαθε
τὸ «ἐλληνίζειν» δὲ θὰ μιλοῦσε γιὰ Εὐρωπαίους ἢν ἔξερε
ἀπὸ Lessing, ἀπὸ Dante, ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . κτλ.